

ДРАГАЧЕВСКИ ШРУБАЧ

БРОЈ 11 ЦЕНА 5 ДИНАРА

ГУЧА, 29 — 31. АГУСТ 1980.

ДВАДЕСЕТ САБОРА

С А СВОЈИХ ДВАДЕСЕТ ЛЕТА ДРАГАЧЕВСКИ САБОР ТРУБАЧА СТАО ЈЕ У ЗРЕЛУ СМОТРУ НАРОДНОГ СТВАРАЛАШТВА СРБИЈЕ. САБОР СЕ СТАЛНО ПОТВРЂУЈЕ НАО НАРОДНА СВЕЧАНОСТ И КАО МУЗИЧНИ ФЕСТИВАЛ, НАРОДНА СВЕЧАНОСТ, ЈЕР СУ, ЈОШ КОД ПОЧЕТНА, ДРУШТВЕНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ ПОВЕЛЕ БРИГУ О ОБЛИНУ И САДРЖАЈУ САБОРА, НАРОД ЈЕ ТО ПОДРЖАО И СВЕРДНО УСВОЈИО, ДОКАЗУЈЕ СЕ ТО ПОСЕТАМА САБОРНИМ ПРИРЕДБАМА СУДЕЊИ ПО ТОМЕ, ШТО ЈЕ НАЈВЕЊИ САБОР НА СВЕТУ.

САБОР ЈЕ ПРЕВАСХОДНО, СМОГРА МУЗИЧНОГ СТВАРАЛАШТВА, НА ДРАГАЧЕВСКОЈ СЦЕНИ ПОЈАВЉУЈУ СЕ НАЈБОЉИ НАРОДНИ ТРУБАЧИ. ТАКМИЧАРСКИ ДУХ, ПОСТАВЉЕН ЈОШ О ПРВОМ САБОРУ, ЗАХТЕВА ОД САМОУНИХ НАРОДНИХ ТРУБАЧА СРБИЈЕ ДА У ГУЧУ ДОЛАЗЕ РАДИ НАДМЕТАЊА У СВИРАЊУ НА НАЈВЕЋИМ НАЈВЕЋИМ МУЗИЧНОМ ИНСТРУМЕНТУ, ТУ СЕ ОДМЕРАВА ТРУБАЧ СА ТРУБАЧИМА, БУБЊАР СА БУБЊАРИМА, БАСИСТА СА БАСИСТИМА.

НА ДРАГАЧЕВСКОМ САБОРУ ТРУБАЧА НЕ ВОДИ СЕ БОРБА САМО ЗА НАЗИВ „ПРВЕ ТРУБЕ ДРАГАЧЕВА“. СА ТРУБАЧНОГ ПОПРИШТА, КРАЈ БЕЛИЦЕ, ОДЛАЗИ СЕ И СА НАЗИВОМ НАЈБОЉЕГ ОРНЕСТРА ИЛИ СА НАГРАДОМ „МИОДРАГ ВАСИЉЕВИЋ“. СВАНА ИЗБАРАНА НАГРАДА НА ДРАГАЧЕВСКОМ САБОРУ УЈЕДНО ПРЕДСТАВЉА И ОДАВАЊЕ ЗАСЛУЖНИХ ПОЧАСТИ ПОЈЕДНАЦУ—ТРУБАЧУ И СВИРАЧНОЈ ГРУПИ—ОРНЕСТРУ.

У ДРАГАЧЕВО, О САБОРУ, ДОЛАЗЕ НАЈБОЉИ ПЕВАЧИ НАРОДНИХ ПЕСАМА И НАЈБОЉИ ИГРАЧИ НАРОДНИХ ИГАРА. СТИНУ ИЗ РАЗНИХ КРАЈЕВА ЈУГОСЛАВИЈЕ. ИСТОВРЕМЕНО, САБОР ЈЕ СМОТРА РУНОТ. ВОРИНА НАРОДНИХ ТИЈАЉА, ПЛЕТИЉА И ВЕЗИЉА, НАРОДНИХ ВАЈАРА И СЛИКАРА, ТУ СЕ ОГЛАШАВАЈУ НАЈПОЗНАТИ ПИСЦИ

СА СЕЛА, ГУЧА ЈЕ СВОЈЕВРСНО МЕСТО ЗА СУСРЕТЕ НАРОДНИХ СТВАРАЛАЦА И НАРОДА. САБОРСНЕ СВЕЧАНОСТИ ОМОГУЋАВАЈУ УМЕТНИЦИМА И НАУЧНИЦИМА ДА ПРАТЕ, ЗБИРАЈУ И ВРЕДНУЈУ ОСТАВЕЊА САМОУНИХ СТВАРАЛАЦА.

САРАДЊА САБОРСНИХ ОРГАНА СА НАРОДНИМ МУЗЕЈОМ ИЗ ЧАЧНА, СА НОВИНСКИМ УСТАНОВАМА („ПОЛИТИКОМ“, „БОРБОМ“, „ЧАЧАНСКИМ ГЛАСОМ“, РАДИОТЕЛЕВИЗИЈОМ БЕОГРАД И ДРУГИМ), СА ИЗДАВАЧИМА ГРАМОФОНСКИХ ПЛОЧА (ЗА ГРЕБАЧНИМ „ЈУГОТОНОМ“ И БЕОГРАДСКОМ ПРДЈУКЦИЈОМ РТБ), СА САЗЕЗОМ АМАТЕРА СР СРБИЈЕ И ОСТАЛИМ САМОУПРАВНИМ ИНСТИТУЦИЈАМА КУЛТУРЕ И ПРИВРЕДЕ — СВЕДОЧИ: ДА СУ СЕ ДРАГАЧЕВСКИ САБОР ТРУБАЧА И ДОМ КУЛТУРЕ У ГУЧУ СВРСТАЛИ У РЕД ВЕОМА ВРЕДНИХ ДРУШТВЕНО-ПОЛИТИЧКИХ ЧИНИЛАЦА.

И НАД ЈЕ ТАНО, РЕД ЈЕ ДА СЕ НАЗДРАВИ ДОМАЋИНИМА.

НАЈПРЕ, ДА ИМ ОДАМО ЗАХВАЛНОСТ ЗА СВЕ УЧИЊЕНО, А МЕРОДАВНИ ЋЕ ИМ, СВАНАНО ДОДЕЛИТИ И ВИДНА ПРИЗНАЊА. ЈЕР, ДВАДЕСЕТ ОВОГОДИШНИХ ПРАНГИЈА ОЗНАЧИЋЕ ДВАДЕСЕТГОДИШЊИЦУ ДРАГАЧЕВСКОГ САБОРА ТРУБАЧА.

УЗ ТУ УРАГАНСКУ ПАЉБУ, УЗ ПОДИЗАЊЕ САБОРСНЕ ЗАСТАВЕ И УЗ ГОМОГЛАСНО СВИРАЊЕ САБОРСНЕ ХИМНЕ — „СА ОБЧАРА И КАБЛАРА“ — ОЖИВЉАВАМО УСПОМЕНУ НА ТИТА.

А СВАНИ САБОР У ДРАГАЧЕВУ НОСИ ТИТОВУ ПОРУКУ:

ДА СЕ ЧУВА БРАТСТВО, ЈЕДИНСТВО, СЛОБОДА И НЕЗАВИСНОСТ ЈУГОСЛАВИЈЕ,

ДА СЕ РАДИ У МИРУ И ЗА МИР,

ДА СЕ НИВИ У ДОБРОЈ ВОЉИ СА СВИМА, КОЈИ СУ ЗА ТО.

У ТО ИМЕ, ЗДРАВ СИ, ДОМАЋИНЕ!

ДРАГОЉУБ Д. ЈОВАШЕВИЋ

Са обчара и каблара...

ПРОМЕТЕЈСКИ ТРЕНУЦИ

Своје слободарство и вишине драгачевски сабор ће потврдити и ове године. О тим дометима писали су музиколози, композицијери, песници, новинари. Ево неких оцена...

ЗОРАН ХРИСТИЋ, композитор из Београда: „У ретним часовима привременог мира и не покушавају да највише звук из Гуче, он сам долази као обележје једног народа. Сабор у Гучи је печат Драгачева и прстен нашег венчања с трубом. Труба у Драгачеву никад не сивра „криво“ јер достојанство људи намеће правила понашања звука, који се три да на распласава од оног прометеоног тренута када нам од величанствености заједничког свирања мелодије „Са Овчара и Наблара“ измиче тле под ногама, пали крв у венанама и спускају пенеце у славу наше љубави слободи“.

ДРАГОЉУБ Д. ЈОВАШЕВИЋ, композитор, диригент и музиколог из Чачка, добитник Вукове награде: „Музички фолклор Србије, као никаде на другом месту, расцветав се у Гучи пребогато. Ту све трешти: од изворне музике Драгачева, па преко бунџих хармоника првањског малоса, до темперментних кола Прендоловаца. Све ту музички засјао, као и лимени инструменти у рукама сељака и радника — самосталних вештаца... Свака одсвирана мелодија садржи, на свој начин, изворну аутентичност и естрадни завештаност. Ту и највише свирање сељачког оркестра из Ртију прва прегршт лепота, као и заједно свирање изучених Рома из Вранске бања или као трубељне богомданских свирача из околине Зајечара“.

ЛУБИША БЕНИЋ, добитник Вукове награде из Чајетине: „Драгачевски сабор

је био и остаје нешто посебно. Но до сада није био у Гучи, нека дођи и нека се у то увери!“

ДРАГОСЛАВ ДЕВИЋ, доцент Факултета музичких уметности из Београда: „Гуча, до недавно непозната, сваке године је већ надалеко познато станице најбољих трубаца, који само ту потврђују своје мајсторство. У њој је утемељена и својерасна „висока школа“ наших народних дуваача, који ауторитарно потврђују од племе најбољим дувањем оркестра и открива талентоване младе трубаце. Да би се стекло највише признање и потврдило име најбољих, сваке године треба поново доћи у Драгачеву, у Гучу, и својим навијетима то доказати. Завршни мајсторски испит, установљен у мјој младим занимањима, који даје „мајсторско писмо“ као озакоњену потврду за даљу делатност, постоји „незванично“ и у Гучи за наше народне трубаце. Добијања задња мајсторства — трубаца мо гуче је само у оквиру Драгачевског сабора...“

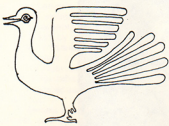
БАНИЈА БАНИЋ, вишеструки победник на Драгачевском сабору из Врана: „Мене је овај сабор родио! У ствари, ја се на сваком сабору поново рађам. Верујте, годину дана нивим за овај сабор...“

ДР МИЛОРАД МИЛОШЕВИЋ БРЕВИНАЦ, добитник Вукове награде из Београда: „Није случајно што се заче Драгачевски сабор у Гучи. О тој свечаности сви су Гучани домаћини: свака кућа има прима госте; такође и околина села, Славе Гучани, преставају Драгачевци. Нема није јединствено у нас славе. Дани које гости не заборавају“.

ЈАНКО БРАШИЋ, сликар из Опарића: „У мојим ста-

рим годинама никада нисам био убуђен као на отварању Сабора у Гучи. Замислите, засвирао је 151 труба, можда и нека више, уз „пра тњу“ прапција...“

РАДОЈИЦА НИКОЛИЋ, добитник Вукове награде из Чака: „Труба свирани на Драгачевском сабору трубаца. Еј, путници и намерници, гости сабора, послушајте ордем и протолујте умом. Многа су значења њеног јена...“

Тачно Драгачевски сабор оцењују најбољи познаваоци народне уметности. Посебно истичу његов слободарски смисао, о коме је писао и **ВЛАСТИМИР ЛАЛЕ ВУЈОВИЋ**, борац Драгачевског баталона Чачанског НОП одреда „Др Драгиша Мишовић“ из 1941, истакнути друштвено-политички радник, дугогодишњи председник Саборног одбора, човек без чијег залагања вероватно и не би био Драгачевски сабор. Он је, дакле, отварајући једну саборску приредбу својевремено рекао: „Ако схватимо ову музику, схватићемо и смисао битисања овог народа, који никад у руци, већ је слободу отимао, нема није носио беле беризносећи у уснама журиште трубе и песме јуначке а у рукама пушке осветнице“.

Р. М. МАРИНОВИЋ

ПРЕПРАТ 20. сабора

ПЕТАК, 29. АВГУСТ

У 8 часова:

Отварање шатри са драгачевским специјалитетима

У 13 часова:

Отварање пројекне изложбе драгачевских тачака

У 14 часова:

Отварање изложбе „Златни вез на народној ношњи“ (припремо Народни музеј у Чачку)

У 15 часова:

Отварање ликовних изложби — Вајарских радова Богосава Нивиновића и његових ученика — Сликарих радова Јана Брашића и његових ученика — Сликара Слована из Увањце — Сликара Румуна из Уданина — Сликарих радова из својине Галерије самосталних ликовних уметника у Светозарцу — Сликарих и вајарских радова Удружења самосталних сликара и вајара Драгачева — Вајарских радова Нике Стојића

У 17 часова:

Генерална проба завршне приредбе „Са Овчара и Наблара“

У 19 часова:

Промоција филма **ДВАДЕСЕТ ГОДИНА САБОРА ТРУБАЦА** — монографија Радован Маринковић и Предраг Раовић **СТАРИ ДРАГАЧЕВСКИ ЗНАНАТИ** Радован Маринковић

Од 20 часова:

Шатра шатру надиграва, Шатра шатру натпевава

СУБОТА, 30. АВГУСТ

У 7 часова:

Трубаца будилица

У 8 часова:

Састанак раносабораша

У 10 часова:

Саборна мочачна надметања: рвање у кости, снаж из места, бацање намена и гађање кроз прсте јабуче

Од 12 до 15 часова:

Саборисање за своју душу и свој грош

У 15 часова:

Дефиље трубањских оркестара и изворних фолклорних група

У 16 часова:

Смотра изворног народног стваралаштва **Учествују:** — Трубањски оркестри из Источне, јужне и западне Србије — Фолклорне групе из Наочана, Рибушевине (Златибор), Душановића, Горачића, Ртију (Драгачево) — Песници: Момчило Тешић, Милена Јововић, Милуна Цвијовић, Михаило Туловић, Обрад Васиљевић и Милоје Радичевић

У 19.30 часова:

„ДРУМЕ ТИТО, МИ ТИ СЕ КИМЕМО“ — концерт Војног оркестра Београдске армијске области

Од 21 час:

Надтрубањивање, натпевавање и надигравање

НЕДЕЉА, 31. АВГУСТ

У 7 часова:

Трубаца будилица

У 11 часова:

Парада трубањских оркестара и фолклорних група

У 12 часова:

Импровизација старе драгачевске свадбе

У 14 часова:

Завршна приредба „Са Овчара и Наблара“ **Учествују:** — Трубањски оркестри из источне, јужне и западне Србије који се такмиче на Двадесетом сабору трубаца — Дувањички оркестар из Драваграда — Ансамбл „Лилу“ из Дубровника — Ансамбл изворног фолклора Слована из Ковачице — Изворна група из Виче (Драгачево)

У 17 часова:

Проглашење победника XX Драгачевског сабора трубаца

Од 18 часова:

Труба, песма и играна од заранка до урнана

Саборште

ЗЛАТНА ТРУБА

Први саборни дан, 24 августа 1979. године:

Отворене су саборне изолонке: сликарске, вајарске. Нивоит писан срцем и лубавом. Свет изазва срцем, и рине боје сунца и јагорчелина.

Изолонка румотворина Драгачевске задруге жена „Рајна Борковић“; сјај мотива — са фрескама, тишина старих ткањина.

Изолонка фотографија о старој Гучи и Гучанима: време прошло — време непролазно. Аутори, запослени у чанском Народном музеју, као да су слагали оно Андрићеву мисао која наине да се никада не може нагледати звезданог неба и људских лица. Изолонка ништа „Чанског гласа“: светлости писане речи о слободи и слободарима“.

Промоција „Камене нине ге предана“ Радојка Николића: кренуле, међу људе, са знања о томе ко смо били и на чему смо. О томе говорише Радован М. Маринковић и Милана М. Вуковић-Већ, новинари и књижевници из Чачка....

Други саборни дан, 25. август:

Прангије пробудише унебо саборице. Сусрети за незаборавно. Раван Гађане свадабарне јабуне. Биљке намена с рамена. Сион улази, из места.

Скотра народног стваралаштва испред хотела „Централ“ у Гучи. Отвараје се Мило ван Бабић из Краваца са својим трубачним оркестром. Златном граном нарине игре и

песме загрлише посетиоце играчи и певачи из Горачића, са Златнобора, из Грабаћа, уз трубање. Па — велики ансамбли „Липић“ из Дубровника. Румене песничке полове ионаше: Милена Јововић из Добраре, Мочило Тошић из Гуче, Миланко Туповић из Чајетине, Обрад Васиљевић из Пранана и Јован Пајовић из Каоне, а народне пословице — чански професор Радул Марковић. Нешто касније, спешдесетогодишњим јубилејним програмом посвећеним Југи Партије, СНОЈ-а, револу-

ционарних оиндната и на предног покрета нема, Златна грана незаборана из юта драмских уметника из Београда Светлана Божковић Милоша Жутућа, Дејана Чапића и Ђорђа Ненадовића. Ту и Анданско изричуће уметничко друштво „Ниница Јовановић — Шпанка“ из Београда, са директором Фрањом Миланром....

Трећи саборни дан, 26. август:

У рано јутро — будилица.

У подне — драгачевске пословице, са трубањима, певачима, играчима и извола-

Екрем Мамутовић

припаље Јекрему Мамутовићу из оркестра Баније Бабића из Врања. Друга труба отишла је у руне Милована Бабића из Новаца, а трећа — Фејата Сејдића из Београда. Други оркестар био је „Радинић“ из Тито-вог Уница, чији је члан Драган Игић проглашен за најпопуларнијег трубача и добио „Златну трубу“ „Вечерњих новости“ из Београда. Најбољег трубача и најбољег оркестар наградила је „Илустрована Политика“ из Београда. Други оркестар за Милована Бабића из Новаца, а трећи — Фејата Сејдића из Београда. Меморијалну награду — Професор Младодра Васиљевић, за најизворније музичаре, добио је оркестар Милоша Перишића из Горачића. Најбоље је освојио народно коло састав Баније Бабића из Врања, мелодију песме —

оркестар Фејата Сејдића из Београда, а мари — дувачи Миливоја Станимировића из Краваца. Најбољи тенориста био је Миласав Николић из Краваца, бистоста — Сава Младенвић из Граднице, а Бу биљар — Нефка Исмаиловић из Бојнича.

Сабор је добио награду Естрадних уметника Југославине.

Уз звуне победина труба Екрема Мамутовића, сви трубасти су, до су поново одбављале праније по Бодана оно Гучи, свирали саборну химну „Са Очара и Наблара“. Слушане су застава са јарбова. Настављено је сабориште: коло, песмом и свиром.

Довиена до Двадесетог Драгачевског сабора сеоских труба и народног стваралаштва у Гучи — ренше саборши.

Р. М. МАРИНКОВИЋ

Ликовно изолонке

НИВОИТ ПИСАН СРЦЕМ

Бројне су биле изолонке самоујних сликара и вајара.

Лесковача изолонке Богосава Нинковића представила се радovima: Богосава Нинковића, Милана Стојановића, Драгана Јовановића, и Вере Ивановић.

Удружене самоујних сликара и вајара Драгачевске радovima: Предрага Радовановића, Миломира Радовановића, Зоре Милетић, Славне Тошић, Вере Миловановић, Младена Боковића, Јанка Нопријевић, Стојана Топаловића, Адама Ковачевића, Николе Ковачевића, Мирка Ковачевића и Николе Стојана.

Опарину школу заступали су: Јанко Брашић, Нивадан Вучетић, Милош Лазић, Радован Јовановић, Весна Спасић, и Златко Арсић.

Ту су били и самоуј уметници из Узаница, са радovima: Марије Белан, Мариоре Матороснесу, Софије Јонашу, Елорине Нас, Софија Дончев, Вукире Јелуре, Ана Очн, Стељана Царна, Флорике Пруја и Анујне Маран.

Заступљени су били и радovi сликара из Ковачице: Јана Ниваковића, Ондраје Венароног, Мартина Јонаша, Еве Хусаринове, Наталине Кокинове.

Јана Соколова и Ондраје Пилића. Галерија самоујних ликовних уметника из Све тозавере припремила је тематску изолонку са радovima који говоре о свади: Златна Арсића, Јана Брашића, Јана Венароног, Ондраје Венароног, Нивадана Вучетића, Софије Дончеве, Анује Дончеве, Душана Јевтовића, Томислава Јовића, Софије Јонашу, Љубиљена Каметовића, Анује Маран, Милоруба Милошевића, Велимира Михаиловића. Десане Петров — Морар, Флорине Пучи, Јана Рамачића, Милана Рашића, Милорада Сирковића, Степе Сирковића и Јана Соколов.

Самостално изолонку својих вајарских остварења имају и Јанка Нинила Стојић из Гуче.

Четврти оркестар Татомира Николића саваја победу

ЗЛАТНА ТРУБА РАНИ НОСТИЉУ

Четврти Драгачевски сабор сеоских трубача Србије одржан је 12. и 13. септембра 1964. године. Надаметало се 15 дувањих састава.

За „Прву трубу Драгачева“ односно Србије, проглашен је Рана Ностиљ из Лукова. Друга је припаља Банији Бабићу из Врања, а трећа Саша Салијевићу из Сураулице. Најбољи оркестар имао је Банија Бабић из Врања, а други — Рана Ностиљ из Лукова, трећи — Јунжа Исмаиловић из Пренодолаца, „Златна труба“ публике припаља је најпопуларнијем трубачу — Срећну Обрадовићу из Ртњу.

На сабору је учествовало 30.000 посетилаца.

ПОБЕДНИК ЈУНЖУ ИСМАИЛОВИЋ

Петри Драгачевски сабор сеоских трубача Србије одржан је 4. и 5. септембра 1965. Учествовало је 15 оркестара.

„Прва труба Драгачева“ припаља је Јунжу Исмаиловићу из Пренодолаца, друга — Радовану Бабићу из Милшевог Села, а трећа — Рана Ностиљ из Лукова. Оркестар Рене Ностиљ из Лукова био је најбољи међу дувачним саставима, други — оркестар Радована Бабића из Милшевог Села, а трећи Миливоја Станимировића из Краваца. Стано Главачић из Горачића проглашен је за најпопуларнијег трубача и добио „Златну трубу“ публике. Меморијална награда „Професор Младодра Васиљевић“, за најизворније музичаре, припаља је оркестру Срећна Обрадовића из Ртњу.

На сабору је било прено 35.000 посетилаца.

ПОНОВО РАНА НОСТИЉ

Шести Драгачевски сабор сеоских трубача Србије одржан је 16. и 17. септембра 1966. године. Надаметало се 18 оркестара.

За „Прву трубу Драгачева“ проглашен је Рана Ностиљ из Лукова. Друга труба био је Осман Салијевић из Владичиног Хана, а трећа — Радован Бабић из Милшевог Села. Пласман оркестара: Дугојница, Пренодоли, Бољевац, Меморијална награда „Професор Младодра Васиљевић“, за најизворније музичаре, додељена је оркестру Саша Салијевића из Сураулице, а „Златна труба“ Радовану Бабићу из Милшевог Села. Најбоље је освојио мелодију народне песме оркестар Миливоја Станимировића из Краваца, а други — оркестар Јунжа Исмаиловића из Пренодолаца, а коло — оркестар Баније Бабића из Врања.

Посетилаца — прено 50.000.

чиме старе драгачевске сваде. Из Виче женик и невесте, из Виче сватови.

Пред вече — 140 трубача, на зеленом позорници крај Белице, и величавостево „Са Очара и Наблара“ из свих труба док се вијоре застава на светлости сунца и трувају праније по брегovima оно Гуче. Потом су се смењивали тамничарски оркестри: Митра Лазовић из Носерића, Дурмиша Салијевића из Сураулице, Драгана Радојевића из Залкусе, Милорада Јеличића из Горобића, Драгана Величковића из Граднице, Драган Игић из Титовог Уница, Стојана Темића из Бинова, Милоша Перишића из Горачића, Баније Бабића из Врања, Милована Бабића из Новаца, Фејата Сејдића из Београда, Миловоја Станимировића из Новаца, Милена Николића из Београда, Аце Новковића из Загужана и Јунжа Исмаиловића из Пренодолаца. Сви су, по традицији, свирали: мари, мелодију народне песме и народно коло. У придошма, наступали су фолклорни ансамбли: „Липић“ из Дубровника, „Ругова“ из Пећи, играчи и певачи из драгачевског села Виче.

Сви су били најбољи, назвали су чланови стручног жирија и жирије публике. Ипак...

„Прва труба Драгачева“

ТИТО И ТРУБАЧИ

У РЕТНИМ ЧАСОВИМА ОДМОРА, ДРУГ ТИТО ЈЕ СА НЕСХРИВЕ-НИМ СИМПАТИЈАМА И ЖИВИМ ИНТЕРЕСОМ ПРАТИО ОСТВАРЕЊА БРО-ДНОСТИ: МУЗИЧНИХ И ФОЛКЛОРНИХ АНСАМБЛА НАШИХ НАРОДА И НАРО-ДНОСТИ.

У ЗАПАДНОЈ СРБИЈИ, НАО НАДРАЈНИ ГОСТ, БИО ЈЕ ДОЧЕНИВАН И ИСПРАТАН ЗВУЦИМА ТРУБАЧКИХ ОРЕСТРА.

НА НАШОЈ СЛИЦИ, ДРУГ ТИТО ПРАТИ МУЗИЦИРАЊЕ ВИШЕГОДИ-ШЊЕГ ПОВЕДИНА ДРАГАЧЕВНОГ САБОРА, ОРЕСТРА МИЛОВАНА БА-БИЋА.

ОПЕТ ЈУНУЗ ИСМАИЛОВИЋ

Седми Драгачевски сабор сеоских трубача Србије одржан је 2. и 3. септембра 1967. Учествова-ло је 17 орестра.

За најбољег трубача проглашен је Јунуз Исмаиловић из Пренодолаца. Друга труба припаде је Добринови Стојановићу из Мајданеца, а трећа — Радомиру Јовановићу из Градцеа. Поведински орестри: Бањије Бањића из Врњана, Јунуза Исмаиловића из Пренодолаца и Радована Бабића из Милићевог Села.

На сабору учествовала преко 55.000 посети-лаца.

ПО ТРЕЋИ ПУТ РАЈА НОСТИЋ

Осни Драгачевски сабор сеоских трубача Ср-бије одржан је 31. августа и 1. септембра 1968. Учествовало 11 орестра.

За „Прву трубу Драгачева“ проглашен је Ра-на Ностић из Лукова. Друга труба подељена је Јунузу Исмаиловићу из Пренодолаца, а трећа — Стану Гавановићу из Горачиња. Пласман орестра: Бањије Бањића из Врња, Милоша Станимирови-ћа из Крваца и Дурниша Салиновића из Дугог-ице. Меморијалну награду „Професор Миодраг Васљевић“, за најзрорије музичарице, добио је орестар Радована Бабића из Милићевог Села, а „златна труба“ — нирја публице Дурнишу Салино-вићу из Дугог-ице. Најбољи биофр је био Нефа-ди Исмаиловић из Пренодолаца.

На сабору је забележено присуство оно 70.000 посетилаца.

У организацији 20. сабора учествују:

- Републичка заједница културе
- СИС културе општине Лучани
- Месна заједница Гуча и друштвено-политично организације
- Организације удруженог рада
- Дом културе „Бранислав Обрадовић — Цамбо“
- Самоуправни органи Драгачевског сабора трубача „Са Овчара и Наблара“

КОРАЦИ И КОРАЧИЊИ

*Деба ходи,
унука за улогу води,
деко јесење лишке зри.*

*Деца иду корацима
а унука корачињама:
деба један, унук три,
деба један, унук три...*

*После много,
много зима,
деба збрљен измелогао
опет иде са унуком,
не води за више руком;
став један унук момак,
став му висок а глас промак.
Штају... а воће зри...*

*Унук иде корацима
а деба корачињама:
унук један, деба три,
унук један, деба три...*

Молчило ТЕШИЊ

Покровићељи
сабора

»Илустрована
фолишка«

»вечерње
новосће«

»Инвесџбанка«

ШЕСТ ДЕЦЕНИЈА ОД ВУЈОВАРСКОГ КОНГРЕСА
ПАРТИЈЕ

РИЗНИЦА УСПОМЕНА СВЕТИСЛАВА НЕДОВИЋА

Светислав Недовић (1887—1963) из Ртара један је од двојице Драгачеваца који су бирали за делегате Другог (Вујоварског) конгреса Партије. Иза себе је оставио укупно петоро деце, НОТ је посветио изградњи остварив национално сећања, која су публикована 1971. године у Зборнику радова Народног музеја у Чаичу. Из те драгоцене ризнице доносимо неколико од-ломаца:

„Пред други конгрес наступила је велика политична анција. Зборови, конференције, састанци. Нада су држали зборови у градовима, са селом су долазили трупе људи под заставима, а када су држали зборови по селовима читаве колоне су тамо ишле из градова. Из разговора са члановима Извршног одбора могло се на слушати о подељеним гледиштима по питањима програма, имена Партије и сеоског питања...“

Из Чаича за делегате на конгресу су били изабрани Другови: Носта Новановић, Таса Петровић, Илија Каракојевић, Светислав Недовић и Милошо Трипуновић. Милошо услед Солести није могао ићи, а од гостију сећам се да су ишли Милан Ницовић и Милена Петровић. (Онда је Недовић непрецизан и непоуздан, јер је своја сећања беленио пред смрт — прим. приређивача).

Припремало се за конгрес. А на дан поласка био је у Чаичу велико славање. Кренули смо возом преко Забренија и на возу су се јављали невољне црпаче, а ипак Чачани нас је свечано испратило. Из Г. Милошаца милошом да су била двојица или три — унука се сећам. У Забренију смо прешли на лаћу. Ту је било делегата из Шапца и Босне, па је било другарских комуни- (истинских) поздравља.

У Београду, на Савском пристаништу, било је море народа, а кроз ову масу смо познати Косту Николовића, који је у Чаичу за делегата изабран, који нас је другари поздравља. То је било 18. јуна 1920. године, а 19. јуна из Београда смо лаћом кренули за Вујовар...“

На пристаништу у Вујовару нас је сачекала огромна маса света са музиком и добродошлицом, па смо се сартали по војнички у колоне двојних редова, а испред нас су били редари са црвеним трапама предног мишића и на челу колоне био је музика. Дочеа у Вујовару био је изазардан. Мештани су се отимали но је учинити више укуле и примити више гостију...“

На конгресу реферат је поднео друг Филип Филиповић. По реферату је отпочела дискусија. По реферату највише су (у дискусији) узели улогу Јаниво Топаловић и Драгиша Лагачевић, који су предлагали да се конгрес одржи и програм арати на проучавање и нове примедбе! Између Нивана и Драгише с једне и Нивана Јовановића и Симе Мариновића с друге стране дошло је до опште и дуге дискусије. Нивано и Сима бранили су предлозици програм и износили како је исти предлозици партијским организацијама на проучавање био и да су у програму нени пасури испрвањима. Том приликом је дошло до оштрине између два схватања, тако да је председавајући Павловић интервенцијама да се треба придравати пословица, који је био прописан: Сећам се да је Драгиша био подуче и неву резолуцију од које је износио одустава...“

Недовић, потом, ишле о тому планарни седница и борби између револуционара и централума: „Нивано (Топаловић) и Драгиша (Лагачевић) су се противили да партија носи ново име, које је у програму било предвиђено — НПЈ“, а затим настала:

„За програм је гласало нешто више од 300 делегата, а приступних је било око 370... На завршетку је отпована Интернационала...“

По завршеном конгресу делегати су се враћали сви у своје правцу у свој рај. Уз пут је било весеља, а и приличања са конгреса; али се оштро осуђивао став централумске групе на челу са Ниваном и Драгишом.

Рад Партије после конгреса био је још активнији...“

Ето, тако је овај револуционар из Ртара остварио време од прве шест деценија и, посебно, припрема и одржавање Вујоварског конгреса Партије. Сећања је писмо под, смрт, па у његовом „Успоменом“ има доста непрецизности. Ипак, остало је иза себе драгоцену сведочења.

Р. М. МАРИНОВИЋ

ВРЕМЕ

УМЕТНИНА СВЕДОЧЕЊА ЗА БУДУЊНОСТ

— Предсборници сусрет са Предрагом Радовановићем, првим савојним сликарном на Сабору.

тине у Гучи.
 1941. ГОДИНА, 28. НОВЕМБАР: Немци бомбардувају Гучу.
 1941. ГОДИНА, 29. НОВЕМБАР: Немци, лотићевци и четници заузимају Гучу.
 1941. ГОДИНА, 29. НОВЕМБАР: Драгачевски партиза ни војводи борбу против четника из Гуче у Прагони и Зеонама.
 1941. ГОДИНА, 1. ДЕЦЕМБАР: Борци Чачанског НОП одреда војводи у Зеонама борбу против Немца, лотићеваца и четника.
 1941. ГОДИНА, ДЕЦЕМБАР: Припадници НОП-а страдахови мучени по четничким затворима у Горачицима, Гучи, Нотрани, Миротсалицима. Као ии и немим дру гим местима.
 1941. ГОДИНА, 16. ДЕЦЕМБАР: Борци Чачанског НОП одреда војводи борбу против лотићеваца и четника у Зеонама.
 1942. ГОДИНА, ЈАНУАР: Партизни радници из Чачна успоставили везе са партизним радницима у Драгачеву.
 1942. ГОДИНА, АПРИЛ: Формирано привремено средње партизно руковоство за Драгачево.
 1942. ГОДИНА, АПРИЛ: У Ргачима била тезовина ОН НП за Чачан.
 1942. ГОДИНА, 26. ЈУЛ: Припадници СДС отприли у Јајини комунистичку организацију.
 1942. ГОДИНА, 23. АВГУСТ: Припадници СДС из Гуче убили у Грабу Андрију Главошчића, вршиоца дужности Српског комитета НП за Драгачево.
 1942. ГОДИНА, СЕПТЕМБАР: У Доми Дубца величано дошао Бранко Шотар, сликар и револуционер и у овом селу боравио неколико месеци радећи на Тадића кући броне.
 1943. ГОДИНА, МАРТ: Бугари палили куће у Дубцу

и убили 11 сељана.
 1943. ГОДИНА, 23. АПРИЛ: Четници ухватили у Дољу Краварици, Вирову и осудили насељанима 11 припадника НОП-а.
 1943. ГОДИНА, 3. МАЈ: Четници убили у Грабу Гроздана Шинетића, командира Градске четнице.
 1943. ГОДИНА, 19. МАЈ: У Гучи је био први братоубијачки рад и сараднички партизана.
 1943. ГОДИНА, 10 ЈУЛ: Немци убили у Негришорима и Лионцима 43 људи, жена и деце.
 1943. ГОДИНА, 16 — 19. АВГУСТ: Бугари попалили у Драгачеву око 1.800 грађана, убили неколко десетина грађана или их одвели у логоре.
 1944. ГОДИНА, 4 — 10. АПРИЛ: Борци Друге и Четврте бригаде Драгачевског партизанског НОП-а војводи борбу против четника у Горачицима.
 1944. ГОДИНА, 12. МАЈ: Четници организовали у Нотрани велику суђења припадницима НОП-а.
 1944. ГОДИНА, ЛЕТО: Припадници НОП-а Дубца самоиницијативно формирали оружану јединицу за борбу против четника и окупатора.
 1944. ГОДИНА, 11. СЕПТЕМБАР: Борци Пете српске бригаде 21. НОП дивизије НОВЈ привремено ослободили Гучу и војводи борбу против окупатора по Драгачеву.
 1944. ГОДИНА, 3. ДЕЦЕМБАР: Јединице 25. НОУ дивизије НОВЈ иначено ослободиле Гучу.
 1944. ГОДИНА, 4. ДЕЦЕМБАР: Јединице 25. НОУ дивизије НОВЈ војводи борбу против Немца на сектору Вирово — Хрстач.
 1944. ГОДИНА, 6. ДЕЦЕМБАР: Обновљен рад Српског комитета НПЈ за Драгачево.

„Предраг Радовановић је данас сваном најпознатији сликар Драгачева. Он је зрео уметник који је већ одavno са собом оставио године трагике и лутана. Направио прави пут — сликарство није нашег села да се, него и онга која је постојала из свог детињства, он ствара дело високе уметничке вредности. Заљубљени у Драгачево и његове људе, Предраг их свима топлима и њиховима користима, најчешће, све нијансе нуте и црвене панаје. Живот и људи признају реалистични, али пољуби идеализовани и наивно, што је, унеколико, заједничка особина свих самоујних сликара и вајара се ола. Нарочито пажњу посвећује портретима. Они су, за њега, драгоцени као и читава композиција слике. Тиме не гово сликарство добија још

је попуто готово две деценије доживљава. Преко три стотине слика изашло је ис под Предрагове руке. На њима човек, жена, дете под овим драгачевским небом. Циљују у нојма, за будућност, реалистични цртеји и топле боје сведоче: рођење, љубав, радост, бол, туга, туга, онове, борбу, непокор, огњиште, свановице, ...
 — Увек сам сликао само по свом осећању. Никада нисам ни од кога сликара нешто користило. Увек сам са мном мелео да слику ноју у себи носим понамам и други ма, каже Предраг Радовановић. И наставља: Био сам свим, несхваћен. Сада нас је у Драгачеву десетина-петнаест, окупљених у Удружењу. Ту је Миломир Радовановић, Никола Новачевић, Зо ра Торђевић, Благодан Ковачић, који тек почиње, Адам

гачево постале значајна уметности, да га и по томе у свету познају.
 Лепа је то и паметна и мења. Јер, њему, Предрагу, сада већ свет сведоче пред њују. Његове слике красе домове широм земље, а у Грабу су доживљали и универзитетски професори, да би одабрали неку од Предрагових слика. Он то мели и својим ученицима. Од срца. Зато им показивае да што пре савладају основе, али и да постану своји.
 Нена, на крају, буде забележено да је Предраг Радовановић самостално ишао у Гучи и Крагујевацу, а са осталим драгачевским самоујним сликарима и вајарима у Чаплетин, Равинама, Краљево, Драгограду, Светозаровић, Никола Новачевић, Зо ра Торђевић, Благодан Ковачић, који тек почиње, Адам

Предраг Радовановић

Једну значајну карактеристичну појму уметничке, оно има и етнолошку вредност“.

Ковачић, вајар... Ти млади људи сада могу анише да стварају, и то ме искрено радује. Желим да наше Дра-

Планови за будућност овог 52. годишња јубилеја уметника су веома амбициозни — у неколико циљева нели да за будућност посведоче нијом и објаве својих Драгачевских, али и да приваће њихову традицију слободарства — од боја на Ловачу и Ргачком пољу, преко боје са Аустројанцима на Белошанику, до значајне победе партизана на Јелици, 16. септембра 1941. Верујемо да ће се сви планови Предрагових и остварити.

Предраг Раовић

Незаборавни

СЕЋАЊЕ НА РАДОВАНА БАБИЋА

Међу две стотине трубања који ће, на завршној приредби 20. Драгачевског сабора интонирати химну овог краја, „Са Овчара и Набара“, неће бити један од најбољих — Радована Бабића из Милићевог Села.

Тошма болест је носила старог титеза трубе ноје је, сећемо се, био у року српског сеоског трубањства, а међу бројним трофејима, носилац је Прве трубе на Другом сабору, 1962. године, и „латне трубе“ публике, 1966. године.

Сабор ће чувати успомену на Радована ли, а млади ће, уверени смо, наставити стопану врсног музичара и племенитог човека.

На слици: Радован Бабић.

ОПЕТ БАНИЈА БАНИЋ

На Десетом драгачевском сабору сеосних труба, од 31. августа до 6. септембра 1970. године, „Прву трубу Драгачева“ освојио је Банија Бањић из Врача. Друга труба — Фејат Сејдић из Божица, трећа — Рана Ностић из Лунова. Прва три места освојили су оркестри чије су вође одиграли Бил: Јунуз Исмаиловић из Пренодолаца, Радован Бабић из Милићевог села и Радован Јовановић из Грделице. Меморијалну награду „Проф. Милодар Васиљевић“, за најврснијег музичара, добио је оркестар Митра Лазаревић из Краваца. Миливоје Станимировић из Краваца проглашен је за најпознатијег трубања. Најбољи бубулар био је Нефкад Исмаиловић из Пренодолаца, басиста — Шериф Салемовић из Дутројине, Најбоље је марио одиграо оркестар Фејат Сејдића из Лунова, мелодију народне песме — оркестар Миливоја Станимировића из Краваца, а соло — оркестар Среба Онорадовића из Ргачу.
 Победници на мномачним наредњима: Адам Милошевић из Баточине (гађање свадбарне јабуке), Бранко Поповић из Јеленице код Чачна (бацање камена с рамена) и Михаило Н. Сјеничић из Горачина (рвање у костима). Најлепшу народну ношу икади су: Радован Топовић из Лунова и Марица Бијелић из Лунова (међу младим), а Марица Рана Новачевић из Виче и Душан Мирновић из Виче (међу старијим особама).
 На сабору учествовало око 200.000 људи.

КАЗИВАЊЕ СТАРОГ ГУСПЛАРА

ПИШЕ: ДРАГОСЛАВ ДЕВИТ

Епоно наслеђе Драгачева сачувао је више гуслара (Милош Цољковић, Горачић — Милојко Вујаковић, Губеревци — Нивота Милошевић, Зекиа — Јован Симеоновић, — Вучковица — Бонидар Раденовић, Г. Дубац Раде и Драган Петковић, засек Радовић, Горачић), који су нам певали у два маха: 1976 и 1970. године. Нени сада нису више нижа, а нени се још држе. Репертоар њихових песама, које су нам, свако на свој начин, певали уз гусле, је обиман и разноврстан, али је претеном везан за познате мотиве из наше старије или билне историје прошлости.

Предоставиће вам се један од њих, дондано антиван учесник на манифестацијама „Распевано Драгачево“, чији је богат и добро очуван репертоар песама везан за славну историјску прошлост слободарског Драгачева.

„Ја сам по презимену Петковић, и деда се тако презивао. Он је дошао из Ђерџевине. Не знам из кога места. То су се доселила три брата из Ђерџевине. И, ондај једном био име Петко, другоме био име Јанјиније трећем је било име Тривун.“

— Земље је било којепо 'ошев и 'де 'ошев, Нино то

није бранио. — И тај, од кога смо ми постали, Петко, он је остао на овој територији, оаде. И ми смо од њега постали сави. — А, Јанјиније отишао где су сви Јанјини, и узео земљу кој'но му требало. Од њега су постали Јанјини.

— Тривун отишао тамо на Стравешвици, иза наше школе, и тамо су Трашевићи.

Ми знамо да смо сви из исте фамилије. Славимо једино славу, светог Николу.

— По занимању сам земљорадник а имам квалификацију и као армизар.

— Мени нико није учио да свирам у гусле, ја сам самодун. Свирам од 1952. године, а пре тога свирао сам у филолију. То сам багалио јер сам знао сам песме да певам без гусала. Зато сам опремио ове гусле и сад се занимам овако. Над имам нуну велулу севарајцу, ја онда узем ту оглевану нуну нуну и заборавам оно севарајцу. Само ми то дајне разноводу.

Гусле које имам донео је стриц са солунског фронта. Пошто је он умро, оне остале, ја сам их прихватио. Биле су раскодоване, а ја подао'о номом, уновао ексерица и наредио струне. Оне имају дршну, номонку главу, затим, ту је чмија, да се затекне и попушта струна од

нона. У песми се пева 'од нолибе вране', али струне могу бити и бијеле. Нобилица је на нони, која је од ове, само није штавена. То се зове трбух, а доњи део је кутлача. Гусле су од јавора, знам то иако нисам правно. То се познаје, а од јавора су најбоље гусле. Има јавора и код нас у планини, оаде. Шаре на гуслама је радио све стрици. Ту је на пример израћена круна, тако је то било. Па ове руне, па мало и других украса, да није баш без ништа.

Гудало је од дреновог прута, савијано и струна уда рена. Гудало сам ја сам пра вио.

Струне сам постављао и на гусле и на гудало. Узме се и вине зелени бим струна, не бројим их, и, на другу страну се затекне. После се оне извлаче, одабира се одабира, и над се уједначи, да су затопиле, ондај је готово. То је у почетку подебело као један прст, зато се узме чешаљ један те се она распрева. Затим се узме један нон који је мало потуп, те се оне струне да да се на њи синие она масноћа, да се испосте. После се узме палела и са тим се траја доста. Е — после се мане наларфом или тамљаном и почиње да свира.

Почео сам да певам јер ме је то само вукао. Јер ја

Гуслар Рађе Петковић

песму свану, на пример, од-ма упамтиш. Ја немаш школе више од две године, јер се зварило 1912. године, а најај је ослобођено било је 1918. године, ја се био и онкени. Готова моја школа. И, ондај стано ме вукао ум да у нешто свирам. Раније сам знао наукуст и певао песме без гусала, и могу и са да да певам тако, али ми је сада лажше са гуслама.

Песме сам учио и са једне њиме. У њој има доста песама. А, знам и мој стрици Рађе и он је певао. — Беше стар човек, ја био мали. Он узме које де-та у крило и пева песме, а ја слушам. И од њега сам неке песме запамтио. — Ја гуслара да чујем само једном и исту ту песму после и сам да певам. — Книгу коју имам зове се Вунова деља, чини ми се. И у њој ми све то има. Имаш само једну номим више њиња. Затекла се у нуну. Већ је оштећена, а ја сам је проучио, на пример. — Зна да отпевао Ропство Јеановић Стојана, или Болесно Дојница, или Краљевића Мертва, или Бој на Носову, или Предрата и Ненада, и што год хоћеш.

1. ca 84

Поде-це-де ма-воли-га-ва-чи-а

са-је-лу-ке-ва-со-ва-пачи-ви-а

и-па-ко-ве-на-бо-је-ке-аво-и

а-у-гу-се-ва-па-то-но-ке

ка-ко-на-се-а-ба-ја-па-ка-ше...

Текст песме Ђој на Лопашу, по певању гуслара Рађе Петковића)

Полећела два врана гаврана
Са Ђелише високе планине
И летеће ривом Драгачеву
И надоне на бијеле дворе
Баи на дворе пона Милутина
А у Гучи селу нигомале
Како ни'не ова зопакане.
Али попе рте јутрос подећели
Од које ли високе планине
Од кога ли граба бијељопа?

Ај' говорје два врана гаврана:
— Чујте, море, попе Милутина,
Ми смо јуче на Ончари били,
И својим очима гледали
Турици Лопаш поље заузеле
Драгачево њпачити поцеле.
Новачића села Горачића,
Зови, попе, три своје војводе:
Новачића села Горачића,
Од Каоне Радовић Мишића,
Са Зекиа Максима Амашу,
Јутре гује равна Драгачева.
Па ти иди у поље Лопашско
Са Турцима каву подијели!

Као то зачу попе Милутина
Скопи, попе, на нозе лагане
Па сакуну мошке одабрале
Младе мошке ривне Драгачева
Па одине у поље Лопашско.

(Одломак)

САБОРСКИ

ПОБЕДА БОНИДАРА АЈРЕДИНОВИЋА

Тринаести по реду Драгачевски сабор својих трубаџа Србије одржан је од 31. августа до 1. септембра 1973. године. Учествовало је 15 трубаџичких орнестара.

За „Прву трубу Драгачева“ проглашен је Бонидар Ајрединовић из Врања. Друга труба — Енрем Мамутовић из Врања, а трећа — Милован Бабић из Криваца. Најбољи орнестар имао је Миловоје Станимировић из Криваца, други — Радован Бабић из Милошевог Села, трећи — Дуриш Савиновић из Дугојнице. Награда „Професор Мисодраг Васиљевић“ припала је орнестру Бошња Остојића из Потпелина. Енрем Мамутовић из Врања проглашен је за најпопуларнијег трубаџа. Најбољи басиста: Селим Селимовић из Врања, а бубњар — Милета Суботић из Криваца. Орнестар Радована Бабића из Милошевог Села најбоље је одсвирао марш, мелодију народне песме — орнестар Миловоје Станојевића из Блатинаца, а коло орнестар Милована Бабића из Криваца. Победници на момачким надметањима били су: Бунадин Башковић из Чачка (бацање камена с рамена), Ратко Стефановић из Гуче (сион удаљ из места), Миланко Сјеничић из Горачића (равање у ности) и Драгомир Митровић из Зеона (гађање свадбарске јевуре).

У Гучи се окупило оно 80.000 посетилаца.

ПОБЕДНИК МИЛАН НИКОЛИЋ — ДОЊА

Четрнаести Драгачевски сабор својих трубаџа Србије одржан је од 30. августа до 1. септембра. Учествовало је 18 орнестара.

Милан Никוליћ — Доња проглашен је за „Прву трубу Драгачева“. Друга труба — Миловоје Станимировић из Криваца, а трећа — Рада Ностић из Лукова. Најбољи орнестар имао је Бошња Остојић из Потпелина, други — Миловоје Станимировић из Криваца, а трећи — Јуназ Исмаиловић из Прендолаца. Награду „Професор Мисодраг Васиљевић“ освојио је Миловоје Станимировић из Криваца, а „златну трубу“ публике Милован Бабић из Криваца. Орнестар Јуназа Исмаиловића награђен је за најбоље одсвирану марш, орнестар Миловоје Станимировића за најбоље одсвирану мелодију народне песме, а орнестар Мисодрага Зрњевића из Титовог Уница за коло. Најбољи басист био је Саван Младеновић, тенориста — Татомир Никוליћ из Криваца, а бубњар — Зоран Стојић из Предјана.

Саборским приредбама присуствовало оно 70000 људи.

ПОНОЗО ЈУНАЗ ИСМАИЛОВИЋ

Петнаести Драгачевски сабор својих трубаџа Србије одржан је од 29. до 31. августа 1975. године. Таничило се 16 орнестара.

„Прва труба Драгачева“ припала је Јуназу Исмаиловићу из Прендолаца. Друга труба отишла је у руке Бошња Остојића из Злануса, а трећа — Рада Ностића из Лукова. Најбољи орнестар имао је Бошња Остојић из Злануса, други — Јуназ Исмаиловић из Прендолаца, а трећи — Митар Лазовић из Уница. Меморијану награду „Професор Мисодраг Васиљевић“ освојио је орнестар Душан Љубојевића из Сирогојна, а „златну трубу“ публике Милош Паршић из Горачића. Татомир Никוליћ из Титовог Уница био је најбољи тенориста, Стеван Димитријевић из Злануса најбољи басиста, а Нефаил Исмаиловић из Прендолаца најуспешнији бубњар.

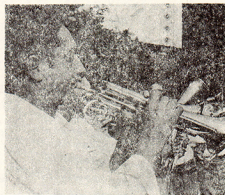
Прено 100.000 посетилаца учествовало је на саборским приредбама.

Бабија Бабић

Рада Ностић

Јуназ Исмаиловић

Бонидар Ајрединовић

ВРЕМЕПЛОД

„ПРВА ТРУБА ДРАГАЧЕВА“ МИЛАНУ НИКОЛИЋУ — ДОЊИ

У возу „Братство-јединство“

Шеснаести Драгачевски сабор својих трубаача одржан је од 27. до 29. августа 1976. године. Надметало се 16 орнестара.

Победник међу трубаачима био је Милан Николић — Доња из Градлице, Други трубаач — Драган Величковић, такође из Градлице, а трећи — Фејат Сејдић из Бојнича. Сејдићев орнестар био је најбољи, други — орнестар Милана Николића Доње из Градлице, а трећи — Драган Величковић из Градлице. Меморијална награда „Професор Миодраг Васиљевић“, за најизворније музичарице, припала је орнестру Драгану Станковићу из Предејана, а труба публице Радоју Витезовићу из Милићевог Села. Најбоље је одсвирао марш орнестар Милана Николића — Доње из Градлице, мелодију песме — Радован Бабић из Милићевог Села, а коло — орнестар Фејата Сејдића из Бојнича. Победници на момочним надметањима: Драгић Драгић из Чачка (скок из места), Иван Ташиновић из Наоне (рвање у ности) и Бранко Протић из Негришора (бацање комена с рамена).

У Гучи се окупило оно 100.000 сабораша.

Цртао Станковић: Властимир Леше Вурјанић

„ЗЛАТНА ТРУБА“ ДРАГАНУ ВЕЛИЧКОВИЋУ

Седмнаести Драгачевски сабор својих трубаача Србије, уз учешће 18 орнестара, одржан је од 27. до 29. августа 1977.

„Прва труба“ — Драган Величковић из Градлице, друга — Фејат Сејдић из Бојнича, трећа — Светозар Лазовић из Милићевог Села, Плесан орнестар: Милићево Село, Другоцица, Залуска. Меморијална награда „Професор Миодраг Васиљевић“ додељена је Драгану Величковићу из Градлице, а „златна труба“ публици — најпопуларнијем трубаачу Милошу Першићу из Горачића. Најбоље је одсвирао марш орнестар Раје Ностића из Лукова, мелодију песме — орнестар Фејата Сејдића, а коло — орнестар Драгана Величковића из Градлице. Најбољи басиста: Сава Силимовић из Сурдулице, најбољи тенориста — Драгољуб Стојановић из Властотинаца, а најбољи бубњар — Демко Ајдимић из Сурдулице.

На сабору је учествовало оно 70.000 посетилаца.

ПОБЕДА ЕНРЕМА МАМУТОВИЋА

Деветнаести Драгачевски сабор својих трубаача Србије одржан је од 24. до 26. августа 1979. године. Учествовало је 15 орнестара.

„Прва труба Драгачева“ постојао је Екрем Мамутовић из орнестра Баније Банића (Врање). Друга труба — Милован Бабић из Крваваца, а трећа — Фејат Сејдић из Бојнича. Најбољи орнестри: Драгана Игњића из Титовог Унича, Милована Бабића из Крваваца, Фејата Сејдића из Бојнича. Меморијалну награду „Професор Миодраг Васиљевић“, за најизворније музичарице, освојио је орнестар Милоша Першића из Горачића, а „златну трубу“ публици Драгану Игњићу из Титовог Унича. Најбоље је одсвирао коло орнестар Баније Банића, мелодију народне песме — орнестар Фејата Сејдића, а марш — орнестар Милоша Станимировића из Крваваца. Најбољи тенориста — Милисав Николић из Крваваца, басиста — Сава Младеновић из Градлице, а бубњар — Нефали Исмаиловић из Бојнича. На сабору је било оно 80.000 посетилаца.

Милан Николић — Доња

ПРВА ТРУБА РАДОЈУ ВИТЕЗОВИЋУ

На Осамнаестом Драгачевском сабору својих трубаача Србије, који је одржан од 1. до 3. септембра 1978. године, учествовало је 17 орнестара.

Победник међу трубаачима — Радојко Витезовић из Крваваца, Други — Милован Бабић из Градлице. За најбољи проглашен је орнестар Милована Бабића из Крваваца, који је добио и „златну трубу“ публици и Меморијалну награду „Професор Миодраг Васиљевић“ за најизворније музичарице. Други орнестар — Радојна Витезовића из Косјерића, а трећи — Драгана Величковић из Градлице. Марш је најбоље одсвирао орнестар Душан Ивановић из Сурдулице, коло — Драгана Игњића из Титовог Унича, а мелодију народне песме — Милована Бабића из Крваваца. Најбољи бубњар — Демко Ајдимић из Сурдулице, тенориста — Татомир Николић из Титовог Унича, а басиста — Јанко Радојичић из Титовог Унича. У Гучи се окупило преко 80.000 сабораша.

Драган Величковић

Радојна Витезовић

Ратне белешке

У заоставштини МЛАДЕНА ПРОТИЋА (1873 — 1946.), међу осталим списима, нашао сам и једну везну белешкицу у којој је он унисносно све што је до живео, видео и чуо као ратни избеглица у Француску, Италији и Швајцарској у времену од 1916. до 1918. године.

Описивао је Протин крајеве, догађаје и људе. Слика је стање у коме су се они налазили. Међу личностима које је

Младен Ђ. Протић

сретао није било хероја спремних да се жртвују за домовину и свој народ. Напротив, већина њих је била заинтересована да се ослободи војне обавезе. То су били припадници српске буржоазије и интелегенције који су се бавили разним нечасним пословима, настављајући да и даље изабрају свој сопствени народ. Протић је описао другу страну мисаоно једног херојског доба наше националне историје.

11, 12, 13, 14, 15. јануара 1917. у Женеви.

Колонија српска нана дегрета. Страх од комисије. (Војна комисија. Пр. Н. С.) Први одлазе слави. Пробују и враћају се. Хвале комисију. Задржато неколико. Паника ужасна. Српски оних који су на раду у Црвеном Крсту, радни остоскобљивања, враћају се Крсту. Тако до довати у списак Коачевич, наредник, кум Милорада Драшковића и други Богаташи. Незнате личности избрисане.

За оставак дегрета отвара се функција Црвеног Крста — „Биро за намирнице“. У њима се тргује на рачун заробљеника. Ти се људи ослобађају од прегледа.

Чек се накнадни списак осталих богатина и сродника великих људи. Шлажу се депене министрима и пријатељима. Шапне се по хоџицима. Као законска мана за зораве узима се мана срца и буџерска болест.

16. јануар 1917. године.

У последњем часу женевски дегрети — богатина, доводи,

навоине моуду да се упишу за фабричке раднике оружне фабрике у Женеву која ради муницију за Француску. Иако је човек од политичког ауторитета и моћи који је остатак непрегледаних дегрета увео у фабрички списак. Отпишао је у Париз да се рад у фабрици призна као рад на војној дужности.

Све је из Женеве спасено. Само оставе 2 селјака Данило Милојевић и Жика Ивановић. За њих нема места ни у фабрици ни у Црвеном Крсту.

20. фебруар 1917. год.

Српски заробљеници. У 12 и 24 минута по поноћи дошао је воз пун Срба из Аустрије за Француску.

Људи млади. Највише их је из 9. чукла. Један мене познаје. Виче: Ено мога абуганта. Дадох му динар. Од 10. чукла беше само наредник, син Лекса Стевановића из Јевинца. Сви они људи немају било око, ногу, руку. Има их који леже на носилима болесни. Прати их Српски Црвени Крст. Са њима су: Бура Пауновић, Борба Радојловић, Јузовић лекар, као и други. Од женскиња 5 особа. Српкиње у болничком одељу.

На железничкој станици Српски посланик у Берну г. Сла око Грујић. Дели војничкима и друге потребе. Затим шоу и деле поклоне. Енглези и Французи исто.

Они људи изгледају релативно добро. Жале се да нису добијали више од 250 грама леба дневно. Они су из крајева аустријске окупационе зоне веле да су се својим породицама и ли притешку, а они из бузарских крајева са породицама нису има ли никакву везу. Сви су чисто обучени. Имају вештачке ноге, руке и др. Хвале се на човечко поступање аустријских власти и команди. Они путују за Лион и веле да ће тамо остати.

Радо вичу: Хвала Србији, Русији и швајцарцима, али се највише хвале достојности швајцарског народа. Веле: Засуше нас поклонима и разним услугама. Чује се често: Живела Швајцарска!

Знао сам да овог вечера беше у Берну више Срба, а на станици нас је само 6. Где живео ови људи? Зар не маре један за другог?

На вратима једног вагона закићен разним заставама око које као и чинијем саира један циганин из пожаревачког округа. Овој групи Срба учинио је из вредног развоју Кантон Фрибури. Предао им је своју заставу на којој стоји са једне стране симбол Кантона Фрибуричког и надише: Јунацима света, а на другој страни тробаја српска.

23. — фебруара.

У исто доба ноћи прође 2 воза раненика — инвалида. Дочек је био много слабији. Ови људи слабо изгледају. Махом су стари...

(Приредио: Никола Стојић)

КРАЈПУТАШ

Никада небо не би тако високо. Извор — вода до колена, жедна уста. Бежах земља, војник ли ил соко... Знаш ли, брале, како је крв густа?

Гори надам, плаче невољно безгласје. И ишкриве тужно онакве у прескоку. Живот и смрт, немогуће у року, на војништу су најзубавице солгасје.

Стојни, докле сам раклост, у зелен — трави. Утокнула снага и руке. Кога да гледа? Пао сам, нишанција, у предвечерје Сави, село моје, кад снаше коноп трае.

Ето ме, драо да плаче, како се разластари прста прикази ми, и разроко ми очје. Кренуо бих у поља кад невају пластари. Ал жртвом нема спаса, устало би које.

Земљу, нисам мртав, дневно храни војаштво моје несаме динија жути. Ја се искрвало из камена и гледам: иксан самрочи верној ми љубави љубавну памет мути.

Путнице, мука ми, тако свени ти станак. У неверици око залуноном тутом сја.

Ја знам: живот је нанн као конач танак. Ђо ме да лежиш ти, а славе да читам ја.

Драгачево, 1953.

МОЈА МАЈКА

Житица наша беху крвевина наше мајке Јуле Семерођиња њена

Клеку извадиш осмех у њеним очима видиш ораду на банити направити и повети несташлук биће ти оприштен и напасем стоку за гладовине гледам бити нећеш

Малена растом а снажна колко снаге у рукама њеним не њима је мене турлука чак до Ракове куће носила у њеним увјеног а да се ниго одмарала није у повратку исто још сам био истешта врста

Богам! је и строга била кад винске и птице са хрвоа куће беже а њих оинтар глас ломатајући се потоцима тек у доњем Пихавиу од умора унуту

А сада детенце једно са памћењем душим у кући сећо оно снажице даланима растаче све је рећи осмех у очима њеним ко жели да те види нека још у сусрет што пре поје. То је моја мајка Јула

Милоје РАДИЧЕВИЋ

ДРАГАЧЕВСКЕ ЈЕГЕНДЕ

ТРАШИ

Однекуд из Херцеговине давно, давно, до-
селима се три брата рођена: Јананко — Јаво,
Петко и Тринуц и настанили у Горачицима из-
под трешне Јелице. Побегли су после неке буне.
Кажу да су били од рода Траши.
Сви су са собом носили оружје и тузле.
Од Јави су данашњи Јанани, од Петка —
Петковићи, а од Тринуца Траши — Трашевићи.
Они знају да су један род.

Казивач:
Раде Петковић
ГОРАЧИНИ

СМРТ ВОЈВОДЕ НОВАЧИБА

Једног дана преобаче, над планином Је-
лином, појавио се снажан вихор. Чутао је ор-
веће, носио чобанске колибе, нешто је пуцало
и звиздало.

Онда је вихор нестао, а небеса се отворила.
Сваке су муње, пуцали громови, облаци сти-
ли на земљу. Хучале је планина, рикала зо-
веда, тореле столетне шуме.

Три дана и три ноћи падала је кишурина.

Тада је на коњу у Расовац стигао један од
Петковића и јавио да је на Делиграду позинио
војвода Новак Бошковић — Петковић у наро-
ду познати под именом Новачић из Горачица.
Тако су за сви, због ниског раста, звали.

Верује се да је невреме говорило о ње-
говој смрти.

Казивач:
Срећко ЗИМОЊИЋ
ГОРАЧИНИ

АЈДУЧКА ВОДА

Хајдучка дружина арабаше Караклаје до-
ве у Каону и по ара неке богатје куће.

Вежећи ка планини, хајдуци се уморе,
на застану код једне воде да поделе лева. Ту
се сусреше. Плаву пуцаше и један хајдук погине.
Гроб му је, кажу, код Ајдучке воде.

Казивач:
Јован ПАЛОВИЋ
КАОНА

ВОДИЦЕ

У Зоокама, на Баловића имању, била је цр-
ква брнарца. Турци су је запалили у време бо-
ја на Љубишу.

Успомену на ту цркву чува потес Црквица.
У близини је извор Водница, у коме је не-
када давно освешћивана вода.

Казивач:
Савао НИКОЛИЋ
ЗЕОКЕ

ТУРИЦА

Настанили се на Читлуку, Турци су за
узели сва имања око Велице. Сеоског кнеза су
поосели, на су имања селска постала њихова
банџина.

По Турцима, та банџа је добила име Ту-
рица.

Данас је то село у Драгачеву, у коме је и
потес Читлук.

Казивач:
Данило МАРИЋ
ТУРИЦА

ЗАПИС

У Милутиновићима у Котражи некога је,
приводећи се, била турска судишња.

Касније, ту је народ остављао записе —
да не буде гради.

Због тога се мања потес у Милутиновићима
зове Запис.

Казивач:
Драгољуб МИЛИЊКОВИЋ
КОТРАЖА

РИЗНИЦА НАРОДНОГ

МЛАД БИДИЈА КОСУ
НАОШТРИО

На ливади заспала девојка,
на ливади, на зеленој

Роса трава није покосиона,
а девојка није полубљена.
Млад бидија косу

наонитрио:
„Росну траву ја би покосио
и девојку младу полубио.“
„Росну траву мојеши покосити,
а ја девојку немој полубити
ако ли је нећеш оженити.“

Казивач:
Милић МИЛЕТИЋ
(1903. — ...) ТИЈАЊЕ

СВЕРКВИЦЕ НЕРОБЕНА
МАЈКО

Сверканице, неробена мајко,
и ти, сверке, неробени
маните се кукчање, лепека,
— не помаже вама

анотека — само ја знам
ошам сину лека: ваши свати
кад по мене поћу, болном
Јову мукче не да проћу.

Казивач:
Рајка ШУЛУБРУИЋ
(1893. — ...) ЛИСА

ОЈ ДЕВОЈКО ДУШО МОЈА

„Ој девојко, душо моја“.
„По чему сам душо твоја?
„По богу, ал'чороду“
„Ни по богу ни по роду,
оћ што са мном синоћ
и што љубих њедра твоја.“

Казивач:
Милосава ТОШИЋ
(1907. — ...) ГУЧА

ИМАЛА САМ БРАТА И
ДРАГОГА

„Ој девојко, код имаш од
рода?“
„Имам сам брата и драгога.
Обада сам у војинку дала,
ни једног нисам дочекала.“

Казивач:
Ката ИЛИЋ
(1910. — ...) ГРАБ

ИДИ, ДРАГИ, ТЕ
ОДСЛУЖИ СВОЈЕ

Иди, драги, те одслужи своје,
чекају те, младости ми моје.

Казивач:
Ружа ТОДОРОВИЋ
(1908. — ...) ДОЊИ ЖАБАРИ

МАРАМИЦА СИТАН ВЕЗ

Марамница ситан вез
куни, драги, митарале
да се браним од ђућана
кад останем сама.

Казивач:
Стана БОШЊАКОВИЋ
(1936. — ...) ВУЧКОВИЦА

ВИСОК ПРОЗОР

Висок прозор, а ја момак
мали па не видиш шта ми драта
ради: да ли плете, или јастук
— Навезла га па за мени
дала.

Казивач:
Стана БОШЊАКОВИЋ
(1936. — ...) ВУЧКОВИЦА

ЦЕЛО ЛЕТО О НАМА
ГОВОРЕ

О мој, миле, о мој
разговорче, цело лето о нама
говоре; — говорише, на нас
заводише. Завади нас
комишња из села дабога
му кућа изорела.

Казивач:
Стана БОШЊАКОВИЋ
(1936. — ...)

СЕДИ МАРА НА КАМЕНУ

Седи Мара на камену
чешља перичи о рамену.
„О перичи, дишо моја,
ој драгане, слико моја,
кад ти видиш куће
врата чини ми се да су затица.“

Казивач:
Миодраг ЈАБЛАНОВИЋ
(1925. — ...) ГРАБ

ГУБЕРЕВИЦИ

Када су, веле, Плазинићи дошли у ово
село гавили су својима, који су остали у посто-
јанству, да су за себе нашли један добар
губер земље.

По том „губеру земље“ доимале почине
називати Губереци. Временом, и село уз
то име.

Казивач:
Илија РАКИЊЕВИЋ
ГУБЕРЕВИЦИ

КУЛАЧА

Када се из Црне Горе доселио Заовина
Кара, настанио се у Крстацу поред старе
гробине — куле, неваљало од зана.

Породица му бејаше раошнина. Засодише
око куле велики воћњак. Ага им је то по-
клопило земљу.

Тај воћњак био је у Балчицима.
Потомци Заовине Каре су Карини у
Крстацу. Потес око некогадне куле сам
зову Кулача.

Казивач:
Јеврем МИЛОВАНОВИЋ
ЛУЧАНИ
Завезало:
РАДОВАН М. МАРИЊКОВИЋ

СТВАРАЛАШТВА

КАД МИ ДРАГИ У
АВЛИЈУ ДОВЕ

МОЈ ДРАГАНЕ, ПУЧЕ
НАША ВЕЗА

Као ми драги у авлију дође
од трњина мислим да је
доче
пуче веза, нико је не
прође.

Мој драгане, пуче наша
веза
пуче веза, нико је не
свеза.

Казивач:

Ружа ТОДОРОВИЋ
(1908. — ...)
ДОЊИ ЖАБАРИ

Ружа ТОДОРОВИЋ
(1908. — ...)
ДОЊИ ЖАБАРИ

СВЕ БЕ ДРУКЧЕ БИТИ

„Љубио сам веојака
у једној ми жаочица
оста“.
„Љуби, драги, немој се
жалити,
као ме узмеш сав те
друкче бити.“

Казивач:
Цаја МИХАНЛОВИЋ
(1926. — ...)
ВИЧА

СТИДОВАЛО ДВОЈЕ
МЛАДО

Цветиј ружо, бела радио
стидомало довоје младо,
„Окренн се, драги, ако
да се боље упознано.“

Казивач:
Цаја МИХАНЛОВИЋ
(1926. — ...)
ВИЧА

ГЛЕДАЛА САМ КРОЗ
ЈЕЛОВЕ ГРАНЕ

Гледала сам кроз јелове
гране
с које стране миле ће
ће да
баве.

Казивач:
Цаја МИХАНЛОВИЋ
(1926. — ...)
ВИЧА

ОБИЧАЈИ

ПРЕДСКАЗИВАЊЕ ВРЕМЕНА

Обичај је да се на Бадњи дан, увече од главне
црковне лука испуна ованост белх луска. У свику
се стави помало соли на се оставе на прозор да
преноше.

Сутрадан, на Божић, најстарији члан породице
прилази прозору, разгледа и редом записује. У којој
лусци има воде у том месецу ће бити и кише. Ако
је нека луска сува и тај месец ће бити сува.
Свака луска представља по један месец.

II

Верује се да се од Божића (7. јануара) до Кр-
стована (18. јануара), или како се то време назива:
између малих Божића — туку ветрови за тошину
превласт.

На Божијављене (19. јануара) обичај је да се на
неку ветрометину изнесе мало пелела, просина из ру-
ку, и одређује се који се ветар закрити (победно)
на Крстован.

Ако дува УСТОКА (источни ветар) година ће
бити сунча; ако дува ЈУГ година ће бити кишна и
бољшеица; ако се закрити БОШЊАК (западни ветар)
година ће бити родна, али са олујама; а ако се
закрити СЕВЕРАЦ (Овчарац) година ће бити хла-
дна и традобитна.

III

На Бурбевдан, пре сунца, леда се куда ползи
мала. Верује се да ће та места тући рад. Обично
се на њима те године ништа не сије.

ГЛЕДАЊЕ ЗА ЗДРАВЉЕ

Вочи Петровдана најстарији члан домаћинства
обере по један цвет петровца и намени за сваког
у кући. Дрике цветова пободе у земљу и остави их
да тако преноче. Изгуби рано, док сви спавају, он
одлази да погледа цветове. Кома цвет стоји право —
биће зрва целе године; коме је мало клонло —
биће бољшеица, а коме је увекно — умреше.

Казивач:
Дојчица БУРОВИЋ (1927. — ...)
ГУЧА

Забележио Ника Никола СТОЈИЋ

ЉУБАЈУ СЕ РУЖЕ

Ветар дува, љубају се
руже
доби, драги, док су ишли
доуже;
на посело отишла ми
нана
доби, драги, ја ћу бити
сама.

Казивач:
Љубо НИКОЛИЋ
(1900 — ...)
ГУЧА

Из белешнице НИКЕ —
НИКОЛЕ СТОЈИЋА

Ерсе мудрологије

НАКО СУ ЗЛАТИБОРЦИ ПРЕМСТИЛИ СВОГА КАПЕТАНА

Било је то раније, у старо доба. Народ овог краја
тешио је нивоно. Није било индустрије и туризма.
Да Уцанем није била гранаца, те је било шверца,
тешио би се изазило на крај.

Знале су власти у Београду да се преко Злати-
бора шверцује на велико. Знао је то и ондашњи ми-
нистар унутрашњих дела Гарашанин, па зато у Чајетини
послави за начелника једног старог и опробаног по-
лицијца, коме стави у дужност да на сваки начин су-
збије шверца. По доласку новог начелника у Чајетину,
завукаше шверцери из Чајетине и Уница. Нови начел-
ник умночи шверца, па ни мрдачу. Шверцерице мекше
пород драго опустеше.

Договоре се мекхарице и трговци да дају велике
паре оном ко их ослободи овога капетана.

— Ми ћемо вас ослободити капетана, — повина-
ше буне иријаци из Доброселице.

— Далеко вам 50 дуната, али пазице само да
не биде крви, јер сами знате ми смо људи смртни.

— Још, ваља, газде, да нам даде три литра раније
и 20 дуната, па ће бити све у реду.

Са својим нараваном, уместо да крену пут Кра-
јине, куда су били наумили, Доброселичани кренуше
право у Београд.

Иако су стигли у Београд, оставише караван у
једној нафрани на Сави, а двојица кренуше право у
Ниш Микшајов умцу пред стан министра Гарашани-
на. Мало не потраја, а Гарашина изађе из своје куће и
упути се у министарство пешке.

Ере синишну своје масне шубаре и један од њих
рече:

— Ама, бога ти, господине, ми смо са Златибора,
па не познајемо овјенан чаршину. Молимо те, лепо, ре-
чи нам где су овје Терзијце. Знаш, имамо тамо неки
посао, а не знамо ће су.

Када чу Гарашанин, да су ови са Златибора, сети
се свога капетана у Чајетини, па их упита:

— Па како ви тамо живите?

— Врло добро, господине, хвала богу шверцује-
мо преко Увица, па нам је свима добро.

— А ваш ново капетан, зар се он не противи и
не гони вас?

— Па ми њему дајемо половину од зарађеног
шверца, па добро нама а њему још боље — реноше
Ере.

Ово Гарашанина наљути па скоро третићи оде у
министарство. Чим је тамо стигао, још онако љут, на-
реди да се напише указ по коме капетана из Чајетине
стави у пензију.

Када су се иријаци вратили поново у свој крај,
капетана ту више није било. Шверцери су одржали своју
реч и иријацијима исплате заслужену награду, а тића је
било и прено погође.

ИЛИЈИН РЕВАНШ

Златибор, баш у време кад су златиборски ерсеи анти-
Дашоа прота Милан Смилјанић из Београда на
Златибор, баш у време кад су златиборски ерсеи анти-
тицијали једни „велики проблем“ селили су одби-
јали да плате таксу од 300 динара за дринње пса.

Прота се задесно на једном збору у Љубишу,
где се под тачном „разно“ расправљало о тој „лешој
такси“. Понукавао прота да објасни својим земљацима
да тиме једна „велики проблем“ селили су одби-
јали да плате таксу од 300 динара за дринње пса.

У том се дине протин презименач и добар до-
маћин Илија.

— Ма, људи моји, нано много 300 динара па
да ти прето лаје цену годину. Ја лан'о сам једном и,
као што знате, осудиша ме на шест месеци затвора,
и још пет њица у готовом новцу.

Прлибушани се загледаше и смешти се призна-
дова да триста динара није велина такса на једног
пса — за лајање прено целе године.

ЕРА И СОЛИТЕР

Наишво Ера поред највећег уничног солитера и
задивљено гледа у његову лепоту и величину.

Негде са другог или трећег спрата кроз отворен
прозор мурунеу петва, а од суседног прозора одлава
му се коношка.

Ера се прекроти и рече:

— Ја валдем те боине, нанав лијепа и голем коно-
шарни начинишмо људи.

Љубиша Р. Тешин

Поезија у камен уклесана

О МИМИ БРАТЕ ЗЕМНОГА СВЕТА

Овде почива **МАРЈАН ЛУКОВИЋ**
жител сѐла Марковице
бивши храбри ратоборац
српско—турског рата од
1875. год. до 1878. год. и
Буварског 1885. год. и 86 г.
задобив тежике ране бранећи
отаџбину и веру своју
Часно и поштенo поживи је
75 год. А престао се у
вечност 29. јуна 1903. год.
Овај спомен подигоше му
супруга Христина и ћерка
Ива, Слава и зет Стевогач
из Негринура

МАРКОВИЦА — Орлова

Овде почива раб Божји
МЛАВЕН СИН МИЈАИЛА
иовашевица из Сѐла
Марковице Поживе 19. г.
умре на Воскрсеније
1851. Год.

МАРКОВИЦА — Орлова

О мими брате земнога света
прочитај спомен мог кратког века
као цвеће које пожема слава
мене тужно и мало земана
покри црну земљу и зелена трава

ЉУБИЦУ

верну супругу Сретена Остојића
из Марковице која се у најлепши
цвету младости у 21. год. престо-
вати у вечност 12. јула 1928. год.
Спомен подиже јој захвални муж
Сретен Остојић и мајка Марија
Обреновић

МАРКОВИЦА — Орлова

Овде почива **РАДИВОЈЕ — РАДЕ**
НИКЕТИЋ рођ. од оца Бока и
мајке Ствојанке у сѐлу Брезни
опац. Кућанин срез Моравички
око 1837. г. а прivenио се овде
у Марковицу за Анђу Јерку
Јована и Стане Јовановић где
и умре 14 — VIII — 1918. г. Оо
породо оставио сина Учитеља
и кћи Миленку

Спомен подигоше кћи Миленка
зет Мијанло и знук Божидар
Савковић

МАРКОВИЦА — Орлова

Овај источни спомен показује
где у тихом гробу ладном двоју
трнују кости мене младог
с леве стране моје мајке
показује име моје **РАДОЈКО**
син Павла Обреновића
и матере моје Анђе

Каке дане ка и ноћи
ко ће оцу сад помоћи
изненадној овој тузи
и колемј твојој сузи
на и живот свој си даво
да би тебе ја остао
Ал' за луду Бог не прима
ош' не брзо земља скрива
Сад останте збогом робе
ја односи даре многе
да позоирам Анђу мајку
и сестрицу још Дејанку

Рођен 14. маја 1897 год. а
престао се 9. Новембра 1901 год.
Бог да му душу прости
Овај спомен подигоше његов
заванек ожаљовани отац Павле
Обреновић из Марковице

МАРКОВИЦА — Орлова

1841. Поражена Гролом от неба
Савка кћи Ане супругу Јована
Анђеви из Чачка поживи...
лега, маја 14.

МАРКОВИЦА — Орлова

Пој овим хладним спомеником
почива дичин Србин **ЈОСИФ**
ОБРЕНОВИЋ бивши кмет и
жител сѐла Марковице
који је ратовао против Турака
1875, 6, 7, 8, год. и Бузара
1885, и 6 те као храбар
честогађе народна војске
Часно и поштенo поживи
85 г. А престао се у
вечност 9. септембра 1912. г.
Бог да му душу прости
Спомен му подигоше његов
благодари син Јездимир

МАРКОВИЦА — Орлова

Овај споменик најдоброни
подигоше споме родитељу
МАРКУ ДИВЧАКУ синови
који се и потомцима казивати
где тихо поживају смртни
остаји дична Срба и Ујавжана
грађанина сѐла Марковице
који често поживи 72 год.
престао се у вечност
15. марта 1900 године.
Бог да му душу прости
Прими отац овај одрак од
твоји синова Тихомира и
Селомира

МАРКОВИЦА — Орлова

РАТНИК ЧЕДОМИР

син Матије Недовића
који поживи 21 годину
младости своје
као итабски ТРУБАЧ
II полске батерије
Шумадијске дивизије
у несретном рату са
Буларима од стране
болести умре код
Параћина где је и
сахрањен 16. јула
1915. године

РТАРИ

О љубезни читатељу
помисли да сам и ја
као ти анковао 27. г.
Раб Божји **МИЛАН ТОШИЋ**
Б. трговац из сѐла
Марковице који се
престао 15. новембра
1863. год.
Овај споменик подиже
му брат оц Веселин и
Симо отац му.

МАРКОВИЦА — Орлова

ВАСИЛИЈЕ Ј. ОБРЕНОВИЋ

еконим из Марковице
бивши председник општине
Дугачковске и председник
месне организације на-
родне радикалне странке
за општину Дугачкову
Одлковао за грањанске
заступе одредом Светоз
Саве 2 степена Указом
Н. В. Краља Александра
Рођен 25. XII 1863 год.
а умре 10. јула 1938. год.
Спомен му подиже супруга
Анђелина и синови Миодраг
и Аврам 1942 године

МАРКОВИЦА — Орлова